

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1839_640-txr-root.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over manuskripter og tryk

Manuskripter

I Grundtvig-arkivet på Det Kongelige Bibliotek, København, findes der i fascikel 129 en næsten komplet renskrift af *Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog* (herefter *Frisprog*) samt ni kladder til forskellige dele af værket.

Signatur	Type	Indhold
129.B	Renskrift	"Forslaget til en ny forordnet Alterbog". Teksten svarer til s. 1-143 i den trykte udgave. Forordet og de sidste seks sider mangler.
129.C	Kladde	Om barnedåben, jf. <i>Frisprog</i> , s. 23-33.
129.D	Kladde	Om alterbogsforslaget generelt samt et afsnit med overskriften "Daaben", jf. <i>Frisprog</i> , s. 1-33.
129.E	Kladde	Hører formentlig til kapitlet om præstevielsen og præsteeden, jf. <i>Frisprog</i> , s. 114-126.
129.F	Kladde	"Texter og Helligdage", jf. <i>Frisprog</i> , s. 78-101.
129.G	Kladde	Om bispe- og præstevielse, samt kladder til kapitler med overskrifterne "Brude-Vielse", "Ligbegængelse", "Indsættelse, Landemode og Visitats", "Collecter, Epistler og Evangelier", "Forordnet Psalmebog", "Dobbelte Formularer". Man kan finde nogle af disse overskrifter i <i>Frisprog</i> , mens andre er blevet ændret.
129.H	Kladde	Hører formentlig til kapitlet om bispe- og kirkevielse, jf. <i>Frisprog</i> , s. 126-133.
129.I	Kladde	"Daaben", jf. <i>Frisprog</i> , s. 23-33. Denne kladde er mere udførlig end fasc. 129.C.
129.J	Kladde	Hører formentlig til første kapitel om alterbogsforslaget, jf. <i>Frisprog</i> , s. 1-23.
129.K	Kladde	"Brudevielse" og "Ligbegængelse", jf. <i>Frisprog</i> , s. 71-78. På sidste side af kladden har Grundtvig skrevet en indholdsfortegnelse, som stemmer nøjagtigt med den trykte bog.

Desuden findes der et relevant manuskript i fascikel 125.8. Det ligger ganske vist sammen med manuskripterne til *Kirkelige Oplysninger især for Lutherske Christne*, men indholdet i sidste tredjedel af kladden synes at høre til *Frisprog* snarere end til *Kirkelige Oplysninger*. De to værker blev udarbejdet sideløbende i 1839, og det kan være svært at afgøre med sikkerhed, om et stykke af en kladde hører til det ene eller det andet værk.

Førstetrykket

Nummer i *Bibliografien*: 640.

Udgivelsen af *Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog* blev annonceret første gang den 18. december 1839 i *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger (Adresseavisen)*. Prisen var fire mark for et hæftet eksemplar. Oplagets størrelse kendes ikke. *Frisprog* blev udgivet af den Wahlske Boghandel og trykt hos C. Græbe & Søn.

Bibliografisk beskrivelse

De anvendte eksemplarer

- Eksemplar fra Det Kongelige Bibliotek, katalognr. R, 1220, 8o (stregkode: 130003926851). Eksemplaret er beskåret og indbundet.
- Eksemplar fra Grundtvig-Biblioteket, katalognr. 3.4, ex. 3, mag. Eksemplaret er beskåret og indbundet.
- Eksemplar fra Grundtvig Centeret, tidligere Aalborg Universitetsbibliotek, signeret Theodor Møller. Eksemplaret er beskåret og indbundet sammen med teksten *Den Danske Stats-Kirke upartisk betragtet*, 2. oplag, 1868.

Eksemplar 1 er valgt som grundtekst og har afgivet faksimiler til udgaven. Den følgende bibliografiske beskrivelse tager udgangspunkt i eksemplar 1.

Formler

Format: 8o.

Eksemplaret er beskåret og måler ca. 197 × 109 mm. Det er ikke lykkedes at finde et ubeskåret eksemplar.

Kollationsformel: π4 2π1 1-98 102 111

Signaturformel: \$2 signeret (-102).

Pagineringsformel: 80 blade, pagineret I-III, IV-VIII, IX-X, 1, 2-149, 150 [= X, 150].

Bogens format er oktav. Den består af et præliminært læg på fire blade med et påklistret ekstrablad. Derpå følger ni komplette læg på otte blade og endelig et læg på to blade med et påklistret ekstrablad til sidst. De præliminære læg samt det sidste påklistrede blad er usignerede. De signerede læg bærer arksignatur på de to første blade, bortset fra det tiende lægs andet blad. De præliminære læg er pagineret med romertal, de øvrige læg med arabertal. Der er stum paginering af s. I-III, IX-X, 1 og 150.

Indholdsoversigt

[I] *titelblad*. [II] *blank*. [III]-VIII: Forord. [IX-X] Indhold. [1]-149: *tekst* [150] *blank*.

Papirkvalitet

Bogen er trykt på maskinpapir.

Omslag

Eksemplar 1 har et papomslag, betrukket med blå papir og fastgjort til bogblokken med lim. Omslaget er muligvis oprindeligt.

Intern varians

Tekst

Der er ikke konstateret egentlig intern varians, men nogle steder er der variation i mængden af sværte. Desuden er der i eksemplar 1 s. 49, l. 26 et mellemrum i ordet 'kan', som ikke findes i de øvrige eksemplarer. Det skyldes formentlig løs udbinding af satsen.

Materiale

Eksemplar 3 har et forsatsblad, som ikke findes i de to øvrige eksemplarer. Eksemplar 2 og 3 er hårdere beskåret end eksemplar 1.

Tekstkritik

Anvendt litteratur

- *Adresseavisen*, se *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger*
- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954)
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter 1-4*. København
- *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger* (1839), nr. 297, 18. december. København
- *Registrant over N.F.S. Grundtvigs papirer* (1957-1964), udg. Grundtvig-Selskabet af 8. September 1947 & Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, bind 1-30. København